

Het ontstaan van de vliegbedevaarten

*'De KLM vervoegde zich, in de persoon van de Heer Hanlo, bij de Heer Stieger, ter verkrijging van inlichtingen over een reis naar Lourdes. Hoewel men de mogelijkheden van de moderne reiswijze niet wil onderschatten, ziet men hier een gevaar voor de bedevaart gedachte. De[*sic*] voorstel van de KLM om een wekelijkse dienst a *raison* van fl. 350.—per persoon aan reiskosten via de correspondenten van VNB te propageren, ziet men als een aanwijsbaar gevaar. Wel overweegt men van de diensten van de KLM in zover gebruik te maken, dat zij, mogelijk een deel van de pelgrims en/of de zieken naar Lourdes te vervoeren krijgt, en wel op zodanige wijze, dat deze personen zich te Lourdes bij de daar aanwezige bedevaart aan kunnen sluiten. Een propaganda voor vliegende bedevaarten komt VNB minder gewenst voor. De Heer Teulings, zal deze gedachte in een concept schrijven verwerken, en ter kennisname aan de leden rond zenden. De definitieve tekst zal door de Heer Stieger ter kennis aan de KLM worden gebracht. Ook het Episcopaat zal met de houding van VNB in deze in kennis worden gesteld.*

De aanbieding van de KLM om gratis 2 leden van VNB naar Lourdes te vervoeren (enkele reis) wordt dankbaar aanvaard. De Heer Stieger zal van deze aanbieding gebruik maken. '

Dit is de eerste keer dat er sprake is van vliegtochten en wel in de *'NOTULEN vergadering VNB op Maandag 8 Maart 1948 te 11.30 uur ten huize van de Zeereerwaarde Heer H.J.A. Eras, Taalstraat 51, Vught.'*

De administrateur, de heer Smit, heeft het allemaal opgetekend en het staat hiervoor en hierna in schuinschrift weergegeven zoals hij dat heeft uitgetypt.

Het bestuur reageert op dit initiatief van buiten nogal afhoudend. Een bedevaarttocht is vooral ook een boetetocht waarbij de reis zelf ook niet al te comfortabel moet gaan worden.

Uit de notulen van bijna twee weken later, 31 maart 1948, blijkt dat de heer Stieger inmiddels gebruik heeft gemaakt van het KLM aanbod. Er staat:

'Allereerst brengt de Heer Stieger verslag uit over zijn reis naar Lourdes, waarbij hij de gelegenheid had zich omtrent verschillende punten van praktisch belang voor de opzet der bedevaart 1948 te oriënteren. '

Het verslag gaat nog bijna een bladzijde lang door. Echter niets over vliegtochten of een oriëntatie daarop.

Toch is het vliegen nog niet buiten het gezichtsveld van het bestuur want de te verzenden brief moet nog worden voorgelegd.

Het volgende bestuursverslag van 20 mei 1948 meldt daarover:

'In verband met de vluchten der K.L.M. naar Lourdes leest de Heer Teulings een brief voor van V.N.B aan de K.L.M., waarin onze Vereniging haar standpunt hieromtrent uiteenzet. Hij wees erop, dat onze Vereniging moet oppassen, geen reclame- of propaganda-object voor de K.L.M. te worden. Wij waarderen gebruik van luchtverkeer, indien pelgrims, door omstandigheden gedwongen, per vliegtuig reizen, teneinde toch de bedevaartplechtigheden in Lourdes te kunnen meemaken. Wij zien echter een gevaar in een tocht in groot verband per vliegtuig(en), omdat hierdoor het katholiek-rechtelijke principe, dat aan elke pelgrimstocht of bedevaart ten grondslag moet liggen, in gevaar kan komen. Besloten werd een schrijven te richten zowel tot de K.L.M. als tot Frits Diepen Luchttaxi

Mij., waarin wij hun toezeggen, onze candidaat-pelgrims erop te wijzen, dat er ook gelegenheid bestaat, de reis naar Lourdes per vliegtuig te maken. Daarnaast zal de Secretaris hun vragen een plan op te maken, hoe de V.N.B. in de toekomst van hun diensten gebruik zou kunnen maken en wat zij ons te bieden hebben.'

Men legt het initiatief bij de luchtvaartmaatschappijen, maar probeert toch de zaak in eigen hand te houden. En alleen per vliegtuig wanneer de omstandigheden daartoe dwingen!

Dat is op dat moment al aan het gebeuren en waarschijnlijk weet het bestuur dat al, want het bestuurslid Eras staat vermeld op de passagierslijst van een KLM-vlucht die van 25 juni tot 2 juli van Schiphol, via Eindhoven naar Lourdes vertrekt. Heel kort onderhield de KLM deze wekelijkse lijndienst zoals uit de notulen van de volgende vergadering van 5 augustus 1948 blijkt.

'De K.L.M. heeft de vaste route naar Lourdes opgeheven. Pastoor Eras deelt mede dat Pater de Vree S.V.D. met de K.L.M. onderhandelingen heeft aangeknoopt, om voor 20 a 21 pelgrims een vaste machine ter beschikking te stellen, die b.v. Maandag vertrekt en Woensdag terugkomt. Dit zou moeten kosten ongeveer f. 4.860,-. De pelgrims zouden worden ondergebracht in het Asyl, waar zij dus van Maandagmiddag tot Woensdagmiddag verblijven. Dit zou ongeveer f.300.- per persoon moeten kosten. De vergadering is van mening, dat dergelijke tochten zeer stimulerend kunnen werken en als bedevaarten te kwalificeren zijn. Dus moet de V.N.B. zich ermede bemoeien. Zodoende wordt besloten, in overleg met de K.L.M. een schema voor het volgend jaar op te maken en ook overleg te plegen met Pater de Vree. Pastoor Eras zal en de K.L.M. en Pater de Vree laten weten, dat wij gaarne over een eventuele samenwerking met hen in overleg willen treden.

Het bestuur is plotselinghelemaal om en dat binnen een half jaar!

Daar moet meer achter gezeten hebben dan regulier overleg. Dat blijkt.

Een ziek meisje en een bescheiden, maar doortastende en diepgelovige pater, waren het die aantoonde dat reizen naar Lourdes per vliegtuig niet alleen door velen werden gewaardeerd, maar ook echte bedevaarten konden zijn.

De brief hieronder werd door de initiatiefnemer, pater van Vree SVD geschreven aan alle deelnemers en later in afschrift toegezonden aan het VNB bestuurslid Teulings.

afschrift

Zeer geachte Heer Teulings,

Mogelijk interesseert U dit briefje.

U hebt dan een overzicht over de tochten. Tenzij U het nodig heeft, had ik het graag retour.

Met dankbare groeten,

w.g.H.v.Vree S.V.D.

AVE MARIA

SINT ANTONIUS

Montfoort, Utr. Holland

26 September 1948

BRIEF AAN ALLEN.

die mee geweest zijn naar Lourdes, per K.L.M. Bedevaart.

Na de laatste vlucht, de vijfde van dit jaar, welke ook weer zegenrijk verlopen is, wil ik U allen nog eens 'n briefje schrijven.

Velen hebben gemeend, dat deze tochten van mij uitgegaan zijn, maar van mij gaat niets uit, allerm minst zo iets. Ik zou er zelfs nooit aan gedacht hebben. Het is aldus gekomen. Hier ligt 'n meisje al bijna negen jaar ziek. Toen ze reeds bediend was en ernstig ziek bleef, vroeg de familie, of ik kans zag, haar per ziekenauto naar Lourdes te brengen.. We hebben dit even overwogen, maar terstond zag iedereen in, dat het onmogelijk zou zijn – ze zou de grens van België niet eens halen, dacht ik. Toen heb ik 24 Mei een onderhoud gehad met de K.L.M. Na een uur wachten, hadden ze het allemaal precies uitgerekend. Eén speciale vlucht naar Lourdes, voor drie dagen, zou komen op F.4.610-. Daar schrik je even van, maar het was voor 21 personen. Toen ging ik een beetje aan het rekenen. De hoofdzaak was: om 21 passagiers te krijgen en ik stelde voorop: zieken! Door de goedheid van Paul de Waard en Toon Remmelt werd het op 27 Mei en daarna nog herhaaldelijk bekend gemaakt door de K.R.O., meestal onder het Katholieke Nieuws. Dezelfden avond waren er al 10 aanvragen. Toen doorzetten, ondanks alle moeilijkheden. Voor mij kwam een tijd van werkelijk bijna onoverkomelijke drukte van correspondentie enz.enz.

Intussen liet ik maar bidden in vele kloosters, dat Maria het begonnen werk zou mogen zegenen. Het meeste aandeel in dit gebed hebben de zusters van Montfoort gehad met een enthousiasme, dat ook mij de moed gaf om vol te houden. Belhalve de zieke, zijn er uit Montfoort nog acht anderen mee geweest.

Maria heeft onze tochten zichtbaar gezegend. Alle vijf keren het mooiste vliegweer en het prachtigste weer in Lourdes. Bij de derde vlucht waren er in Lourdes 20.000 pelgrims en 8 September zeker 30.000. Toch konden we telkens alles meemaken: de processies en het baden, H.Mis aan de grot enz.enz. Ik geef toe, voor gezonden is het te kort, maar voor de ernstige zieken twee nachten lang genoeg. Ik kreeg een brief uit Lourdes, dat van onze kleine groep een grote stichting was uitgegaan. Er werd dan ook verbazend veel gebeden, maar het meest aangrijpende voor hen was: dat wij allen, ook de priesters en doctoren, verbleven in het Asile, het eenvoudigste 'toevluchtsoord' voor pelgrims in Lourdes. Zo kan dan ook Mijnheer Pastoor van Berkel, die tevoren al tweemaal in Lourdes geweest was, zeggen: 'dit was nu eens 'n echte bedevaart'.

Lest best, We hadden er nu 'n missionaris bij, P. van Rooyen, die spoedig naar de missie van Flores vertrekt. Ook hij ging om genezing van zijn zieke voeten. Hem vergezelden nog zijn goede moeder en zuster, als verpleegster. Door de goedheid van Mgr. Ricaud, die ons had afgehaald op het vliegveld, kregen we alle drie de H.Mis aan de grot. Ik weliswaar 's morgens om vier uur en de kapelaan van Berkel om half vijf. P. van Rooijen om half negen. De kapelaan, P.v.Rooijen en de vier verpleegsters hadden zoveel te bidden, dat ze dien nacht niet naar bed zijn geweest, 't H.Uur hebben meegemaakt enz. en zo om vier uur in mijn 'nachtsmis' konden communiceren.

Vaarwel gezegd door de Waarde Moeder en de Zusters van het Asile, door de President, verpleegsters enz.enz. zijn we vertrokken.

Een waardig slot aan de bedevaart maakte de kapelaan van Berkel. Na twee uur vliegen, 1000 m. hoog, boven de wolken, hield hij met zijn krachtige stem nog een mooi preekje en bad, op de Franse manier van bij de grot, nog eens het Rozenhoedje voor.

Laten we hopen en er voor blijven bidden dat het volgend jaar deze tochten voor de zieken worden voortgezet. Mooi zou het zijn, als bij mooi vliegweer ook de H.Mis in het vliegtuig zou worden opgedragen. Het verlof van Rome daarvoor is er.

Ik zelf heb afscheid genomen van Maria aan de grot, totdat ik Haar in alle werkelijkheid moge terug zien – en hoe verlang ik er naar. Vurig en vaak heb ik Haar gevraagd om mij de ziekte van dien vader of die jonge moeder te willen geven, dat deze zou mogen blijven leven voor de kinderen, maar in alles 'Gods H.Wil geschiede'. Dat heb ik U steeds voorgehouden. In Lourdes

waren wij 'pelgrims', maar laten wij ervan overtuigd zijn, dat we dat steeds blijven hier op aarde, 'slechts ballingen en kinderen van Eva'.

Lieve zieken, denkt steeds aan de grote genade, die gij ontvangen hebt in Lourdes. Leert van Christus, de Man van Smarten en de grote Lijder van alle tijden, en van Maria de Moeder van Smarten en de Koningin der Martelaren, Uw lijden geduldig te dragen. Ziekte, kruisjes en wederwaardigheden van allerlei soort, met algehele overgave aan Gods H.Wil gedragen, zullen onze grootste vreugde in de Hemel zijn. In het Kruis is heil.

Laat mij nog eens iets van U horen, hoe of het gaat. Of U bijzondere genaden en gebedsverhoringen gekregen heeft. Het liefste zou ik U allen nog eens komen bezoeken, maar nu ze gekomen zijn van bijna alle provincies, van Maastricht, Hulst, en Terapel-Groningen, zou dat geen doen zijn. Maar als ik eens in de buurt ben, kom ik aan. Doet U dat ook.

Mag ik U dan vragen vooral op 7 October a.s. een bijzonder 'Ave' voor mij te willen bidden? Dan ben ik 25 jaar priester. Er is heel wat gebeurd, vooral in de eerste 12 missionaris-jaren van China. Stormen hebben gewoed, bijzondere genaden heb ik gehad, maar de allergrootste en allermooiste blijf ik beschouwen deze: dat ik U heb mogen brengen naar de grot van Lourdes! Dien dag zelf lees ik in het Missiehuis 'n stille H.Mis, zoals dat bij ons in het Rituale is voorgeschreven. In Montfoort is er niets te doen, Ik kan daar niet tegen.

Tenslotte voeg ik hierbij een overzicht van de financiële zijde van zo'n tocht. Leest dat eens goed door en U ziet wat er aan verbonden was. Voor verschillende zieken moest ik minder rekenen, ik was te royaal met souvenirs, op de vijfde tocht was het in Lourdes 100% duurder als de eerste, zodat ik er niet mee uitgekomen ben. Als ik niet tot een missiecongregatie zou behoren (S.V.D. Steyl,L.) zou ik het niet mogen vragen, maar U zoudt toch niet willen dat de missie er aan te kort kwam? Daarom: als iemand nog iets missen kan voor mijn kas, dan aanvaard ik het gaarne. Zo iemand het niet kan, dan even goede vrienden. Maria zal wel weer helpen.

Met de allerhartelijkste groeten,

Uw aller dienaar,
P. Henri van Vree, S.V.D.

KOSTEN BECIJFERING VAN EEN ENKELE PELGRIMSREIS NAAR LOURDES PER K.L.M.

Charteren van het vliegtuig voor drie dagen	F.	4.610.-
Verblijf in het Asile, 12.000 francs	„	150.-
Gebruik van brancards en wagentjes		20.-
400 kaarten en postzegels in Lourdes		60.-
Souvenirs		187.-
Vorbereidingen in Holland, ongeveer 150 brieven en porto		40.-
Telefoon en reiskosten		90.-
Offerkaars		32.-
Pelgrimsboekjes		27.-

	Totaal	F 5.246.-

Datum der vluchten

- 1 : 15, 16, 17 Juni
- 2 : 7, 8, 9 Juli. Van deze tocht is bediend Mej. C.Zuidgeest-Verhagen.
Overleden: de Heren v.d.Burg, van Rooijen en Vierbergen.

- 3 : 19, 20, 21 Juli : Bediend: Treesje van Reysen.
Gedenk deze bijzonder in Uw gebed, ook Koen van Harmelen, die ernstig ziek is.
Van 23 Juli tot 23 Augustus hield ik met 12 andere priesters van verschillende
bisdommen de grote retraite van dertig dagen. Heerlijk!
- 4 : 7, 8, 9 September.
- 5 : 16, 17, 18 September.

Voor de eerste drie reizen moest ik zelf voor Frans geld zorgen, wat heel wat in heeft gehad. Door bemiddeling van Z.E.H.Pastoor Eras en Mr.Teulings kregen we echter voor de 4de en 5de reis 42.000. frcs. per reis, zodat ik toen ook de 13.000. frcs schuld kon aflossen, die we in Lourdes voor de souvenirs gemaakt hadden. Door deze tegemoetkoming, waarvoor ons aller hartelijken dank, werden de vluchten tevens gesteld onder en goedgekeurd door het Comité van de Nationale Bedevaart naar Lourdes.

Deze zal dan ook het volgend jaar de tochten voortzetten. '

Geen wonder dus dat in de bestuursnotulen van 11 oktober 1948 over de vliegtochten alleen vermeld staat:

'De correspondentie met Pater v. Vree geeft ons na het beginselbesluit der vorige vergadering geen verdere aanleiding tot gedachtewisseling'

Die gedachtewisseling heeft dan zeker voor of na die vergadering plaats gevonden, want het bestuur nam de zaken zeer voortvarend ter hand.

Op 31 januari 1949 stelt het bestuur een subcommissie VNB afdeling 'LUCHTVAART' in, bestaande uit Deken van de Bom, voorzitter VNB, de heer Bouwman, nog maar net bestuurslid VNB en inderdaad...de vader van Mies Bouwman, en pastoor Eras, bestuurslid VNB.

Tijdens de eerste vergadering van deze subcommissie is ook pater van Vree als gast aanwezig. Hij heeft al eerder aan VNB meegedeeld dat hij geen tijd heeft Lourdesreizen te blijven organiseren, wel wordt hij lid van de subcommissie voor de geestelijke verzorging en contact met de zieken. Heel lang blijft hij dat niet. Tevens wordt de subcommissie uitgebreid met een medische afdeling, te weten dokter Smits uit Vught en zuster Tilman uit den Bosch. Ook zij pakken de zaken met grote voortvarendheid aan en zo vertrekt op 28 april 1949 de eerste volledig door VNB georganiseerde vliegbedevaart naar Lourdes.

Datzelfde jaar vonden in totaal 7 vluchten plaats met een Dakota, waarmee 21 passagiers meekonden.

Vastgesteld kan worden dat de eerste vliegtocht naar Lourdes onder verantwoordelijkheid van VNB, maar nog geheel georganiseerd door pater van Vree, plaats vond van 7 tot 9 september 1948.

Min of meer gedwongen door het zieke meisje in Montfoort, die doortastende Pater Henri van Vree en al die pelgrims die liever met een vliegtuig naar Lourdes wilden, waren de VNB-vliegtochten geboren.

Dat wat men in Lourdes volgens pater van Vree als het *meest aangrijpend* van zijn bedevaarten had ervaren: dat zieken, gezonden en alle helpers in het Asile [nu accueil

geheten] verbleven, werd door VNB overgenomen. Pas in 1970 werden alle gezonde pelgrims en vanaf dat jaar ook langzamerhand de vrijwilligers, ondergebracht in hotels. Vanaf 1948 tot en met 2012 was het totaal aantal VNB-Lourdesbedevaarten per vliegtuig rond de 625, met in totaal rond de 112.300 deelnemers.

Jos Smits